UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. In quo differat gratia statûs naturæ lapsæ, & per Christum reparatæ, à gratia statûs innocentiæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-77146

Visual Library

ARTICULUS II.

An homines in ſtatu naturæ reparatæ per Chriſtum, intenſiorem gratiam, & plura ac majora merita habeant, quàm habuiſſent in ſtatu innocentiæ, ſi perſeveraſſet?

9 PArtem affirmantem tenent D. Bonaventura in 2. diſt. 29. art. 3. quæſt. 6. Gabriel ibidem art. 2. & Pererius lib. 5. in Geneſim diſp. de gratia ſtatûs innocentiæ, quæſt. 5. propoſitione 3. ubi ſic ait: Probabili conjecturâ arbitror, plus gratiæ dari hominibus in ſtatu legis Evangelicæ, propter Chriſti adventum ac meritum, quam in ſtatu innocentiæ fuiſſet datum. Si enim dignitas ſtatûs innocentiæ requirebat, ut multùm gratiæ daretur hominibus in eo ſtatu verſantibus: multò ſane magis id exigit dignitas ſtatùs Evangelici, cujus auctor & conditor eſt Chriſtus, cujus infinitas meriti jure ſuo expoſcit, ut plus gratiæ propter ipſum detur homini, quàm fuiſſet ei propter dignitatem ſtatûs innocentiæ tribuendum. Unde Chriſtus dicebat Joan. 10. *Ego veni ut vitam habeant & abundantiùs habeant.* Et Apoſtolus ad Roman. 5. comparans peccatum Adæ cum gratia Chriſti, ait non ſicut delictum Adæ, ita fuiſſe Chriſti donum, ſed hoc fuiſſe illo abundantius & ubi abundavit, ſuperabundaſſe gratiam. Unde Bernardus in ſermone ſuper hæc verba Apocal. *Signum magnum apparuit in cœlo,* hæc ſcribit: *Vehementer nobis vir unus & mulier una nocuere, ſed gratias Deo, per unum nihilominus virum, & mulierem unam, omnia reſtaurantur, nec ſine magno fœnore gratiarum: neque enim ſicut delictum, ita & donum, ſed excedit damni æſtimationem beneficij magnitudo. Sic nimirum prudentiſſimus & clementiſſimus artifex quod quaſſatum fuerat non confregit, ſed utilius omnino refecit, ut nobis novum formaret Adam ex vetori, & Evam transfunderet in Mariam.*

Hæc opinio probabilitate non caret, eique adhærere videtur Serra infrà quæſt. 95. art. 5. ubi exponens concluſionem illam D. Thomæ, quâ aſſerit quod opera primi hominis fuerunt efficaciora ad merendum, quàm noſtra, ſubdit: *Hæc concluſio intelligenda eſt de operibus primi hominis, & noſtris, conſideratis ex vi conditionis utriuſque ſtatûs, naturæ ſcilicet lapſæ & integræ abſolutè: nam ſi conſideremus in ſtatu naturæ lapſæ copioſam Chriſti redemptionem, ejuſque virtutem, qua, ut caput noſtrum abundantiam gratiæ & meritorum infuit in membra, quodque ipſe dixit Ioan. 10. Ego veni ut vitam habeant & abundantiùs habeant, majora ſunt merita hominum nunc, quàm ſi Adam non peccaſſet.* Pro reſolutione hujus difficultatis.

10 Dico breviter, ſi ſtatus innocentiæ duraſſet, communis quidem ac vulgaris hominum multitudo, intenſiorem gratiam, & plura ac majora merita habuiſſet, quàm ordinariè in hominibus lapſis communi modo viventibus inveniantur: magna tamen in ſtatu naturæ lapſæ, & per Chriſtum reparatæ, juſtorum & ſanctorum multitudo invenitur, quæ in intenſione gratiæ, & in excellentia, multitudine, & varietate meritorum, ſuperat juſtos & ſanctos qui fuiſſent in ſtatu innocentiæ. Colligitur ex D. Thoma in 2. diſt. 29. quæſt. 1. art. 3. ubi ſic ait: *Conſiderando ſtatum ad ſtatum univerſaliter homo ante peccatum ampliori gratiâ præditus fuiſſet, quàm poſt: Sed tamen non eſt inconveniens quod aliquis poteſt ſtatum peccati, multò majorem gratiam habeat, quàm aliqui habuiſſent etiam in primo ſtatu, eò quòd gratia non tantùm datur ſecundùm menſuram naturalis virtutis ſeu capacitatis, ſed ſecundùm conatum, quem contingit eſſe majorem in eo qui minoris virtutis eſt: ſicut etiam dicitur de comparatione hominum novi & veteris teſtamenti.*

11 Prima pars hujus concluſionis probatur: In ſtatu naturæ lapſæ, & per gratiam Chriſti reparatæ, vulgaris & communis hominum multitudo, ſequitur impetum naturæ corruptæ, pluraque committit peccata, quibus ponit obicem divinæ gratiæ, & merito vitæ æternæ; quia nimirum, *licèt natura humana per gratiam ſanetur quantùm ad mentem, remanet tamen in ea corruptio & infectio quantùm ad carnem, per quam ſervit legi peccati,* ut ait S. Thomas 1. 2. quæſt. 109. art. 9. Econtra verò in ſtatu innocentiæ, cùm nulla eſſet concupiſcentia, & corruptio carnis, ad peccandum inclinans, homines minores & rariores peccandi occaſiones, & plures bene operandi habuiſſent, ſubindeque rariùs peccaſſent, quàm in ſtatu naturæ corruptæ, & per conſequens in illis *copioſior gratia fuiſſet, nullo obſtaculo in humana natura invento,* ut ait S. Thomas infrà quæſt. 95. art. 4. unde cum quantitas meriti ex parte gratiæ attendatur, ut ibidem ait idem S. Doctor, ſi ſtatûs innocentiæ duraſſet, communis ac vulgaris hominum multitudo, plura ac majora merita habuiſſet, quàm ordinariè in hominibus lapſis communi modo viventibus inveniantur.

12 Quod verò in ſtatu naturæ lapſæ, & per Chriſtum reparatæ, magna ſit juſtorum & ſanctorum multitudo, qui in intenſione gratiæ, & in excellentia, multitudine, ac varietate meritorum, ſuperant juſtos & ſanctos qui fuiſſent in ſtatu innocentiæ, ſi perſeveraſſet, patet in Joanne Baptiſta, Apoſtolis, innumeris Martyribus, Confeſſoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vitæ genus duxerunt, & opera virtutum ſtupenda fecerunt. Hic enim plane videtur eſſe quaſi proprius & ſingularis effectus incarnationis & redemptionis Chriſti. Et per hoc facilè explicantur teſtimonia Scripturæ & SS. Patrum, à Pererio adducta, facilèque intelligitur quomodo Chriſtus venit ut homines vitam abundantiùs habeant, & ubi abundavit delictum, ſuperabundet & gratia, nobiſque plus boni ex meritis Chriſti adveniat, quàm perdideramus per peccatum Adami, & damni æſtimationem, beneficii magnitudo excedat. Quapropter Gregorius culpam Adæ felicem appellare non dubitavit, cùm illius occaſione tot & tanta in genus humanum redundaverint bona, præſertim verò inſigne illud decus unionis hypoſtaticæ, quæ, ut ait Auguſtinus, adeò naturam humanam evexit, ut quo aſcenderet altiùs non habuerit.

ARTICULUS III.

In quo differat gratia ſtatûs naturæ lapſæ, & per Chriſtum reparatæ, à gratia ſtatûs innocentiæ?

§. I.

Præmittuntur quæ ferè apud omnes ſunt certa.

13 CErtum eſt in pluribus differre gratiam ſtatûs naturæ lapſæ reparatæ, quam *medicinalem* vocant,

A vocant, à gratia ſtatûs innocentiæ, quæ *gratia ſanitatis* appellari ſolet: & in primis in eo quod omnis gratia medicinalis ſit ex Chriſti meritis, unde *gratia Chriſti* appellatur; gratia verò ſanitatis ex illis non ſit, ut in Tractatu de Incarnatione fusè oſtendemus. Secundò differunt in hoc quod gratia ſanitatis ad id tantùm fuit collata, ut homo ſanctitatem & innocentiam acceptam conſervaret; gratia verò medicinalis ad hoc datur, ut à varijs peccati originalis & actualis vulneribus perfectè ſanetur; quamvis hanc perfectam ſanitatem non aſſequatur in hac vita, ſed tantùm in patria. Nam ut ait S. Thomas hîc quæſt. 109. art. 9. *Licèt natura humana per gratiam ſanetur quantùm ad mentem, remanet tamen in ea corruptio & infectio quantùm ad carnem, per*

Disp. 14. art. 4.

B *quam ſervit legi peccati, ut dicitur ad Roman.* 7. *Remanet etiam quædam ignorantiæ obſcuritas in intellectu, ſecundùm quam, ut etiam dicitur ad Roman.* 8. *quid oremus ſicut oportet neſcimus.* Et art. 10. ad 3. dicit, quod *etſi reparatio gratiæ Chriſti hic ſit inchoata quantùm ad mentem, nondum tamen eſt conſummata quantùm ad carnem, quod erit in patria.* Item ſupra quæſt. 85. art. 5. ad 2. *Oportet* (inquit) *quod ad immortalitatem & impaſſibilitatem gloriæ quæ in Chriſto inchoata eſt, & per Chriſtum nobis acquiſita, perveniamus, conformati priùs paſſionibus ejus: unde oportet quod ad tempus ejus paſſibilitas in noſtris cor-*

C *poribus remaneat, ad impaſſibilitatem gloriæ promerendam conformiter Chriſto.* Quam etiam rationem inſinuat Tridentinum ſeſſ. 5. cap. 5. ubi docet quod quamvis per baptiſmum reatus omnis peccati originalis penitùs tollatur, remanet nihilominus in baptizatis concupiſcentia, ſeu fomes peccati, qui ad agonem in nobis relictus eſt, cùm, teſte Apoſtolo, non coronetur, niſi qui legitimè certaverit. Hæc in confeſſo ſunt apud omnes. Unde

Duæ tantùm hîc ſuperſunt difficultates, bre-
14 viter diſcutiendæ. Prima eſt, an gratia ſanitatis in eo præſertim differat à gratia medicinali,

D quòd gratiæ ſanitatis homo, ſi vellet, diſſentire poſſet; gratiæ verò medicinali ita neceſſariò aſſentiatur, ut illi diſſentire non valeat: Hanc enim utriuſque differentiam affert Calvinus in Antidoto Concilij Trident. ad ſeſſ. 6. articul. 5. ubi in Patres Tridentinos invehitur, quòd dicendo hominem in ſtatu naturæ lapſæ poſſe gratiam oblatam abjicere, eique diſſentire ſi velit, id gratiæ medicinali tribuant, quod erat proprium gratiæ ſanitatis; ipſiſque hac de cauſa Pelagianiſmi notam inurit.

Idem ante Calvinum docuerat Lutherus, præcipuè in libro de ſervo arbitrio, quem idcirco Concilium Senonenſe, contra ejus errores

E celebratum anno 1528. meritò affirmat in Manichæiſmum incidiſſe, quando Pelagianiſmum vitare conatus eſt, ut ſolent hæretici ab uno extremo declinare in aliud oppoſitum. Ejus Concilij verba ſunt in præfatione, longè poſt initium: *In errorem Manichæi incidit Lutherus, dum nimis anxiè & ſcrupuloſè devitat Pelagium: metuens namque liberum arbitrium cum Pelagio efferre, omne bonum opus quod eſt in homine, Deo tribuit, & divinæ gratiæ: nihil prorſus libero arbitrio: ſicque tollens omnino liberum arbitrium Lutherus, factus eſt Manichæus, dum refugit eſſe Pelagianus.*

Secunda difficultas eſt, an gratia medicinalis
15 Chriſti in eo diſtinguatur à gratia ſanitatis, quòd illa moveat & determinet liberum arbitrium ad bonum: iſta verò ejus nutum, ſeu motum, ac de-

A terminationem expectaret, eique quantùm ad efficaciam & uſum ſubjiceretur. Hanc enim eſſe generalem differentiam inter auxilia naturæ innocentis, & naturæ lapſæ, reparatæ, contendit Janſenius varijs in locis, aitque hoc diſcrimen eſſe doctrinæ de gratia ab Auguſtino traditæ baſim; veram clavim, quâ aditus in ſcripta ejus aperiendus eſt; annulum qui cæterorum dogmatum catenam trahit; & veluti filum Ariadneum, quo niſi quis regatur, tota ejus doctrina merus labyrinthus erit.

§. II.

Prima difficultas expeditur, errorque Lutheri & Calvini proſcribitur

B DIco Primò: Gratia medicinalis Chriſti non 16
neceſſitat voluntatem ad conſenſum, ſed in ea relinquit diſſentiendi potentiam: ſubindeque fictitia eſt illa differentia, quam Calvinus inter gratiam medicinalem & gratiam ſanitatis conſtituit.

Concluſio eſt certa de fide, definita in Concilio Senonenſi contra Lutherum, decreto fidei 15. ubi dicitur, *non eſſe tale Dei trahentis auxilium, cui reſiſti non poſſit*: & in Tridentino contra Calvinum ſeſſ. 6. can. 4. his verbis: *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum &c. non*

C *poſſe diſſentire ſi velit anathema ſit.*

Favent etiam SS. Patres, præſertim Auguſti- 17
nus, cujus authoritate Calvinus ſuum dogma propugnare maximè conatur. Nam lib. de corrept. & gratia cap. 8. ait, quod gratia cauſat in nobis *liberrimam voluntatem.* Et de ſpiritu & litt. cap. 34. hæc ſcribit: *Profectò ipſum velle credere Deus operatur in homine: & in omnibus miſericordia ejus prævenit nos: conſentire autem vocationi Dei, vel diſſentire ab ea, propriæ voluntatis eſt.* Quibus verbis duo Auguſtinus inter ſe conciliat, quæ ab hæreticis nullâ arte ſociari poſſe dicuntur: alterum, Deum per gratiam ſuam efficacem operari in

D nobis velle & credere, id eſt quidquid boni agimus: alterum, ita hæc operari, ut tamen gratiæ, per quam ea facit, diſſentire poſſimus. Unde etiam D. Proſper lib. 2. de vocat. gent. cap. 28. idem aſſerit: *Deus* (inquit) *ad obediendum ſibi ipſum velle ſic donat, ut etiam perſeveraturis illam poteſtatem, quæ poteſt nolle, non auferat.* Et ſimiliter D. Thomas quodlib. 1. art. 7. ad 2. his verbis: *Deus movet omnia ſecundùm modum eorum: & ideò divina motio à quibuſdam participatur cum neceſſitate: à natura autem rationali cum libertate, propter hoc quòd virtus rationalis ſe habet ad oppoſita: & ideò ſic Deus movet mentem humanam ad bonum, quod tamen poteſt huic motioni reſiſtere.* Quibus verbis S.

E Doctor concluſionem noſtram & docuit, & probavit: Motio enim divinæ gratiæ, quamvis ſit efficaciſſima, & infallibiliter inferat ſuum effectum, utpote à Dei omnipotentia, & infinita ſuæ voluntatis efficacia deſcendens; attemperatur tamen & accommodatur naturæ ſubjecti quod movet: quare ſicut cauſas neceſſarias movet ad unum per modum naturæ, non relinquendo in eis potentiam ad oppoſitum, quia hoc ipſarum natura exigit; ita liberas movet ad unum per modum liberi, id eſt ſub indifferenti judicio rationis, & cum potentia ad oppoſitum, ſicut earum conditio ac libertas expoſcit. Unde idem Doctor Angelicus qu. 6. de malo art. 1. ad 3. rectè etiam ad propoſitum dicit, quod *Deus movet voluntatem immutabiliter, propter efficaciam vir-*

tutis

ſtatû momentûs,quâ deficere non poteſt;(ecce efficaciam divinæ motionis, petitam non ex Dei præſcientia futurum noſtræ voluntatis conſenſum explorante,ſed ex efficacia infinita divinæ voluntatis, ipſum in nobis efficiente) *ſed propter naturam voluntatis motæ,quæ indifferenter ſe habet ad diverſa , non inducitur neceſſitas,ſed manet libertas* : ecce ejuſdem motionis dulcedinem & ſuavitatem,naturæ voluntatis accommodatam , quâ non lædit ſed perficit libertatem,nec abſumit ſed relinquit diſſentiendi potentiam. Hinc Sacra Scriptura , ut hujus motionis efficaciam & ſuavitatem deſignet,gratiam Spiritus ſancti interdum ſub figura turbinis ſeu venti vehementiſſimi , aliquando verò ſub ſpecie dulcis zephyri & auræ leniſſimæ nobis exhibet. Hinc etiam ſponſa Cantic.1. dicit: *Trahe nos, curremus in odorem unguentorum tuorum.Trahe nos*:en divinæ gratiæ in trahendis cordibus efficaciſſimam poteſtatem. *Curremus in odorem unguentorum tuorum*:en miram & ineffabilem ejus ſuavitatem : nihil enim unguento ſuavius,quo non læditur, ſed perficitur motiva facultas,& facilè mobiles redduntur potentiæ.

§ III.

Alia difficultas reſolvitur, & ſententia Ianſenii breviter confutatur.

DIco ſecundò : Homo in ſtatu innocentiæ indigebat efficaci motione ad ſingulos actus,ſicut in ſtatu naturæ lapſæ ; licèt tunc eâ ſolùm egeret,ratione ſubordinationis quam quælibet creatura habet ad Deum in operando:nũc verò ulteriùs indigeat eâ , ob naturæ corruptionem & debilitatem. Ita D.Thomas 1. 2.quæſt. 109,art.1.ubi ſic diſcurrit: *Manifeſtum eſt quod ſicut motus omnes corporales reducuntur in motum cæleſtis corporis,ſicut in primum movens corporale , ita omnes motus tam corporales quàm ſpirituales reducuntur in primum movens ſimpliciter,quod eſt Deus. Et ideò quantumcunque natura aliqua corporalis vel ſpiritualis PO*NATUR PERFECTA, *non poteſt in ſuum actum procedere,niſi moveatur à Deo.* Et art.2.ait: *Natura hominis poteſt dupliciter conſiderari, uno modo in ſui integritate,ſicut fuit in primo parente ante peccatum : alio modo ſecundùm quod eſt corrupta in nobis poſt peccatum primi parentis : ſecundùm autem utrumque ſtatum natura humana indiget auxilio divino ad faciendum vel volendum quodcumque bonum, ſicut primo movente,ut dictum eſt*,ſcilicet articulo præcedenti. Quod repetit in fine corporis ejuſdem articuli ſecundi, dicens: *In utroque ſtatu indiget homo auxilio divino,ut ab ipſo moveatur ad bene agendum.* Denique art.9 ejuſdem quæſtionis docet quod in ſtatu naturæ corruptæ homo,etiam in gratia exiſtens,indiget prædicta motione,*propter duo: primò quidem ratione generali, propter hoc quod ſicut ſupra dictum eſt*(art, 2.)*nulla res creata poteſt in quemcumque actum prodire,niſi virtute motionis divinæ: ſecundò ratione ſpeciali, propter conditionem ſtatus humanæ naturæ; quæ quidem licet per gratiam ſanetur quantùm ad mentem,remanet tamen in ea corruptio & infectio quantùm ad carnem, per quam ſervit legi peccati.* Ex quo patet,quod cùm ratio iſta ſpecialis non haberet locum in ſtatu naturæ integræ, in eo homo egebat divinâ motione,ex uno ſolùm capite , nimirum ratione ſubordinationis quam quælibet creatura habet ad Deum in operando. *Deus enim* (inquit idem ſanctus Doctor in 2.diſtinctione 24.quæſt.1.artic.4 ad 1.) *operatur in voluntate & natura : ſicut prima cauſa in ſecundis; & ideò ſine ipſo adjuvante, nec lapis in eſſe conſervaretur,nec deorſum tenderet. Similiter etiam nec humana natura* (quamvis integra) *ſine eo vel conſiſtere poteſt , vel rectum motum voluntatis habere.* Unde etiam Auguſtinus Epiſtola 106,ait: *Natura humana, etiamſi in illa integritate in qua condita eſt permaneret,nullo modo ſeipſam,Creatore ſuo non adjuvante,ſervaret.* Et 12. de civitate cap. 9. docet quod Angeli *bonam voluntatem, quâ meliores eſſent, niſi operante adjutorio Creatoris habere non poſſent.* Adſtipulatur etiam Divus Bernardus in libro de gratia & libero arbitrio,columnâ 7.ubi hæc ſcribit : *Noſtra quippe voluntas bona, à bono Deo creata, perfecta tamen non erit, quouſque ſuo Creatori perfectè ſubjecta ſit. Abſit tamen ut ipſi ſui ipſius perfectionem; Deo autem tantùm creationem tribuamus : cùm longè nimirum melius ſit eſſe perfectum, quam factum, & dictu ipſo nefas videatur, Deo quod minus, nobis quod excellentius ſit attribuere.*

Plura alia Sanctorum Patrum teſtimonia, variaſque rationes in ejuſdem veritatis confirmationem , in Tractatu de voluntate Dei adduximus,ibique præcipua Janſenii fundamenta confutavimus ; unde ad hunc locum Lectorem remittimus,ne eadem inutiliter repetamus. *Diſp.5. art.7.*

DISPVTATIO. VI.

De ſtatu naturæ puræ.

HIc eſt quintus & ultimus naturæ humanæ ſtatus,circa quem celebris occurrit contra Janſenium diſputatio & controverſia,ſequentibus articulis reſolvenda.

ARTICULUS PRIMUS.

An ſtatus naturæ puræ poſſibilis ſit?

§. I.

Quibuſdam præmiſſis referuntur ſententiæ.

SUppono primò , quod ſtatus puræ naturæ duo importat ſeu requirit , unum poſitivum, 1
&alterum negativum. Poſitivum in eo eſt,quod natura humana habeat quidquid eſt ei connaturale,ſeu debitum ex eſſentiæ ſuæ principiis,putà ſuas omnes proprietates,habilitates, & facultates naturales, & concurſum atque providentiam Dei ſibi naturaliter debitam. Negativum in eo eſt, quòd nihil habeat indebitum , ſive quod ab intrinſeco non poſtulet,ſive malum,ſive bonum:hoc eſt,ut neque peccatum habeat originaliter ſibi annexum , pœnæque reatum ex illo ſequentem ; neque etiam affecta ſit aliquibus gratiæ donis,aut perfectionibus naturæ indebitis. Dixi *ut non habeat peccatum originaliter ſibi annexum*:quia ſicut infirmitas corporis,& morbi,qui ſequuntur ex naturali conditione , non excluduntur à ſtatu naturæ puræ; ita neque morbi animi,qui propter naturalem fragilitatem,aut libertatis uſum contrahuntur,ab eodem ſtatu excludendi ſunt.

Duo ergo dicit ſtatus naturæ puræ , nempe naturam,& ejus puritatem ; natura includit eſſen-